

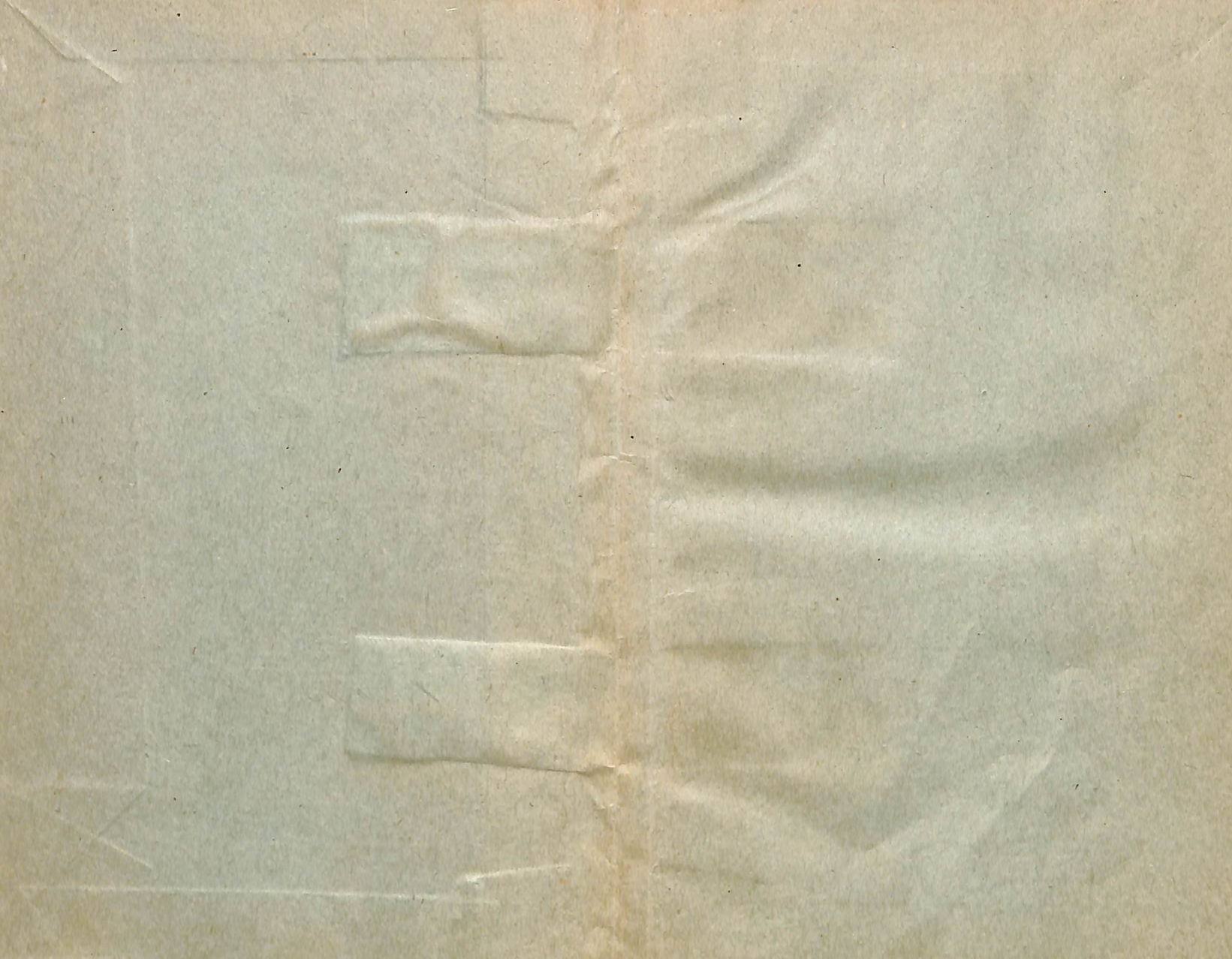
2737

2737

85

L-38

1298

85-1

L-38

ly

POESIE SCELTE
DI
GIACOMO LEOPARDI

TRADUZIONE ARMENA
DEL
P. ARSENIO GHAZIKIAN
MECHITARISTA

VENEZIA
TIPOGRAFIA ARMENA DI S. LAZZARO
1898

2003

2011

85-1

L-38

POESIE SCELTE
DI
GIACOMO LEOPARDI

TRADUZIONE ARMENA

DEL
P. ARSENIO GHAZIKIAN

COL TESTO A FRONTE

VENEZIA
TIPOGRAFIA ARMENA DI S. LAZZARO
1898

ՀԱՏԸՆՏԻՐ ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ

ՅԱԿՈԲԱՅ ԼԷՈՊԱՐԴԵԱՅ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

Հ. ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ

Ի ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

1898

85-1
L-38 44

109

ՀԱՏԸՆՏԻՐ ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ

ՅԱԿՈԲԱՅ ԼԷՈՊԱՐԴԵԱՅ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

Հ. ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ

Ի ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

1001
4884

4

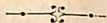
ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

1898

AL CONTE GIACOMO LEOPARDI

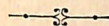
I PADRI MENCHITARISTI DI S. LAZZARO

*Poichè la pietà di cittadini generosi ab-
bella, anche agli occhi nostri, questo lido,
non ermo, ma lietamente popoloso, guar-
diamo con affetto ai viventi, e con ossequio
ai morti che lo fanno terra gloriosa. Da
innocenti petti muove la lode e l'augurio
di felicità, ai presenti ed ai venturi. Sugli
esuli, Signor Conte, Giacomo vostro avrebbe
gettata una lagrima: sui protettori magna-
nimi alzato un inno, il plauso che dura,
nella voce dei poeti, immortale.*

ԱՌ ԱԶՆՈՒԱՓԱՌ ԿՈՄՍ ՅԱԿՈԲ ԼԷՈՊԱՐԴԻ

ՄԻԽԹԱՐԵԱՆ ՀԱՐԲ Ս. ՂԱԶԱՐՈՒ

*Քանզի մարդասէր գրոշրիշն մեծանձն քա-
ղաքացեաց չքնաղագեղ յօրինէ, եւս և յաչս
մեր, զափուհադ զայդ՝ ոչ զամայիս, այլ զը-
շարքագիւն բնակաշէտս, հայիւնք խանդաղա-
կաք առ կենդանիս, և պատկառոտ մեծարա-
նօք առ մեռեալսն, որ զմարդդ զայդ կացոշ-
ցանկեն փառասպարդէ: Յանկեղ կրօնք բոյսեն
դրոշատիք գովոշքեանց և մարդունք երանոշ-
րեան՝ առ որս կան և որ գայոցն են: Ի
փոսրանդիսդ՝ Ազնոշափառ Կոմս, Յակոբն Չեր
ոշներ հեղոշդ արուօսք մի, և ի խնամարկոշսն*

*Schiudendo, quanto è in noi, una porta
d'oriente ai versi d'un grande maestro,
ritemperiamo anche l'arte dei nostri con
esempi squisiti: in uno dei suoi figli, dei
più vigorosi nell'intelletto, onoriamo con
reverenza l'Italia tutta, ospiti non mal
graditi e pieni di riconoscenza.*

*Accettate, Signor Conte, questi umili sag-
gi e leggete meglio che nei nostri versi nei
nostri cuori.*

ազնոշագոյր արքայունայ երգ մի դրոշատեաց՝
որ ի ձայնի անդ քերթողաց անմահանան յա-
շերժոյթեամբ:

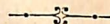
Չեմ ի գործ արարեալ արդ մերովսանն
բանալ զմի ի դրանց արևելից առաջի տողից
մեծի այնորիկ վարժապետին, ձաշակս ինչ
տամք և մերոյս արոշեստի ընտիր օրինակօր-
պատոշելով՝ ի միռնմ անդ յորդոց իշրոց ի
հանձարեղաց՝ զԽոտայիս հարօրեն, ասպրնջա-
կանեալքս առ ի նմանէ հիշրասեր մեծարանօր
և շնորհապարտքս սրտիւ:

Ընկալ, Ազնոշափառ Կոմս, գրոյզն նշանակ-
քըս զայտասիկ, և ընթերցիր առաւել քան ի
տողս մեր՝ ի սիրտս մեր:

POESIE SCelte

ZUSATZLICHE BEIWECHSELN

ALL' ITALIA

O patria mia, vedo le mura e gli archi
E le colonne e i simulacri e l' erme
Torri degli avi nostri,
Ma la gloria non vedo,
Non vedo il lauro e il ferro ond' eran carichi
I nostri padri antichi. Or fatta inerme,
Nuda la fronte e nudo il petto mostri.
Oimè quante ferite,
Che lividor, che sangue! oh qual ti veggio
Formosissima donna! Io chiedo al cielo
E al mondo: dite dite;
Chi la ridusse a tale? E questo è peggio,
Che di catene ha carche ambe le braccia;

ԱՌ ԻՏԱԼԻԱ

Ո՛վ հայրենիք, ահա պարիսպք և կամարք,
Ահա ասիկ սիւնք և արծառք ու ամայիք
Մերոց մախմեաց աշտարակք,
Այլ չերևին փառք ուրեք,
Ո՛չ դափնի, ոչ զրահ որով հարք մեր մախմիք
Մպառագիմեալ էին: Անգէմ արդ այժմիկ
Մերկ ըզմակատըղ ցուցանես, մերկ ըզլուրծ:
Բա՛բէ, ո՛րքամ խոց և վէրք,
Ջի՛մչ երաշխէպ, զի՛մչ արիւմ, յո՛ր կերպարամ
Ջքեզ տեսամեմ, չըքմաղագեղ դու տիկին:
Օ՛մ դու երկիր, ժ՛մ երկիր
Գոգէ՛ք ասէ՛ք ո՞ զդա յողորմդ արկ պայմամ,
Եւ դժժըմդակ այժ՞ զի եմ ձեռքմ ի շըղթայս.

Si che sparte le chiome e senza velo
 Siede in terra negletta e sconsolata,
 Nascondendo la faccia
 Tra le ginocchia, e piange.
 Piangi, che ben hai donde, Italia mia,
 Le genti a vincer nata
 E nella fausta sorte e nella ria.
 Se fosser gli occhi tuoi due fonti vive,
 Mai non potrebbe il pianto
 Adeguarsi al tuo danno ed allo scorno;
 Che fosti donna, or sei povera ancella.
 Chi di te parla o scrive,
 Che, rimembrando il tuo passato vanto,
 Non dica: già fu grande, or non è quella?
 Perchè, perchè? dov'è la forza antica,
 Dove l'armi e il valore e la costanza?
 Chi ti discinse il brando?
 Chi ti tradi? qual arte o qual fatica
 O qual tanta possanza
 Valse a spogliarti il manto e l'auree bende?
 Come cadesti o quando
 Da tanta altezza in così basso loco?
 Nessun pugna per te? non ti difende
 Nessun de' tuoi? L'armi, qua l'armi: io solo

Մինչև իմ անսպաս հերարծակ քողազուրկ
 նըստի 'գետնի ծանրաթախի՝ և լըքեալ,
 Եւ թաքուցեալ գերեսս իւր
 Ծընգացմ ի մէջ՝ ողբս առնու:
 Լաց, իտալի, լաց, իրաւունք եմ քեզ քաջ,
 Ծընեալըդ դու զի յաղթող
 Լիցիս ազգաց ի բախտ դըժմէ և յաջող:
 Թ'էիմ աչկունքըդ զոյգ աղբերք մըշտահոս,
 Զօրէիմ ոչ արտասուք
 Մէտ ի կըշիւ գալ կորամացդ և վնասուց:
 Տիկիմդ երբեմն՝ արդ աղախիմդ ապաշուք:
 Ո՞ գքէմ գըրէ կամ խօսի,
 Եւ յուշ ածեալ զամցեալ պարծամսըդ պայծառ
 Զասիցէ. Մեծ եղև երբեմն՝ արդ ոչ ևս,
 Իսկ առ իմէ՞. ո՞ւր վաղեմիմ արութիւմ,
 Ո՞ւր գէժ կամ յո՞ կորով և կուռ պըմդութիւմ.
 Ո՞ գքոյդ ի քէմ թափեաց սուր.
 Ո՞վ քո մատնիչ, ո՞ր դաւ իշխեաց զի՞մն հըմարք
 Կամ ո՞ր այմ բուռն ուժգմութիւմ
 Ըգծիրամիդ կապուեւ և զհիւտդ ոսկեհուռ:
 Ե՞րբ և զհաճդ գլորեցար
 Ի վեհ բարձանց ամտի 'ստորինս յայս յատակ.
 Զի՞ք ի քոյոցդ ոք քեզ պաշտպամ, վերամարտ.
 Հնապ՝ այսր ըզգէմս, ըզգէմս ածէք այսր աղէ.

Combatterò, procomberò sol io.

Dammi, o ciel, che sia foco

Agl'italici petti il sangue mio.

Dove sono i tuoi figli? Odo suon d'armi

E di carri e di voci e di timballi:

In estranie contrade

Pugnano i tuoi figliuoli.

Attendi, Italia, attendi. Io veggio, o parmi,

Un fluttuar di fanti e di cavalli,

E fumo e polve, e luccicar di spade

Come tra nebbia lampi.

Nè ti conforti? e i tremebondi lumi

Piegar non soffri al dubitoso evento?

A che pugna in quei campi

L'itala gioventude? O numi, o numi:

Pugnan per altra terra itali acciari.

Oh misero colui che in guerra è spento,

Non per li patrii lidi e per la pia

Consorte e i figli cari,

Ma da nemici altrui

Per altra gente, e non può dir morendo:

Alma terra natia,

La vita che mi desti ecco ti rendo.

Oh venturose e care e benedette

Մէն միայնուկ մարտեայց, միայն և ամկայց:

Տացե՛մ երկինք, զի հըրդեհի

Յիտալական կուրծս իմ արին վառեսցէ:

Ո՛ր եմ որդիքդ. յումկմ իմ զինուց գայ շաչիւմ,
Դըրմդիւմ կառաց, գոռմումք, թըմբկաց և դափիւմ.

Ճակատս յերկիր օտարին

Մըղեմ որդիքդ և կըռուիմ:

Լո՛ւր, իտալի, ամսա: Թըլիմ տեսանել

Վէտ վէտ ծըփամս այրուծիոյ և հետեաց,

Ծուխ և փոշի և շողշողիւմ սուսերաց

Ջիմչ փայլակումս յամպոց ծոց:

Ո՞չ փոփոգիս, և զդողդոջում լոյսդ աչաց

Ո՞չ համդուրժես շըրջիլ յերկըայդ յայդ արկած:

Առ ի՞նչ ի դաշտս յայմ ռազմի

Իտալական կըռուիմ ծաղիկ տիք: Աւա՛ղ,

Սուսերք իտալք զօտար երկրի մըղեմ մարտ.

Վա՛յ զըսելում ի սլատերազմս ի կեմաց

Ո՛չ սահմանաց վասմ հայրենեաց, ոչ հարսի՛մ

Իւր բարեգութ և ոչ սիրո՛ւմ որդեկաց,

Այլ յոսոխաց օտարին՝ սակս օտարի.

Եւ ոչ կարէ ասել մահում ամդ ի ժամ.

Աշխարհ քաղցրիկ հայրենի,

Ջոր իմծ ետուրմ արև առ քեզ ահա տամ:

Ո՛վ բարեբախտ, ո՛վ սըրբամուէր սիրային

L' antiche età, che a morte
 Per la patria correan le genti a squadre;
 E voi sempre onorate e gloriose,
 O tessaliche strette,
 Dove la Persia e il fato assai men forte
 Fu di poch' alme franche e generose!
 Io credo che le piante e i sassi e l' onda
 E le montagne vostre al passeggiere
 Con indistinta voce
 Narrin siccome tutta quella sponda
 Coprir le invitte schiere
 De' corpi ch' alla Grecia eran devoti.
 Allor, vile e feroce,
 Serse per l' Ellesponto si fuggia,
 Fatto ludibrio agli ultimi nepoti;
 E sul colle d' Antela, ove morendo
 Si sottrasse da morte il santo stuolo,
 Simonide ⁽¹⁾ salia,
 Guardando l'etra e la marina e il suolo.
 E di lacrime sparso ambe le guance,
 E il petto ansante, e vacillante il piede,
 Toglieasi in man la lira:
 Beatissimi voi,
 Ch' offriste il petto alle nemiche lance

Նախմի դարուց ժամանակաց, ուր ազիմք
 Վասն հայրենեաց գումը գումը ի մահի դիմէին.
 Եւ դուք, ո՛վ միշտ փառաւորեալք, պանծալիք
 Թեսսաղականքըդ դուք կիրճք.
 Ուր մըլազունք արի մեծամծըն ոգիք
 Գեր ի վերոյ գըտան Պարսից և բախտին:
 Թըւի 'մծ զի տունկը մա և քարիմք և ալիք,
 Եւ լերիմք ձեր հրծծեմ ի յունկն անցորդին,
 Նըւաղածայն բարբառով
 Նթէ զիմրդ Հելլենաստան վասն ազին
 Բոլորամուէր ամպարտիլի մահատակք
 Զափումսըն զայն ծածկեցին:
 Յայնժամ խուժդուժն ուամարին
 Գընայր Քսերքսէս ըմդ Հելլեսպոնտ փախըստեայ
 Եղեալ առակ մըշաւակի յազգաց յազգ.
 Եւ ելամէր զայր ամըր ի ըլուրն Ամտեկայ՝
 Ուր գումըլըն սուրբ մեռեալ զամմահ կեանս եկեաց,
 Սիմոնիդէս՝ ⁽¹⁾ ու՛մդ արփին
 Եղեալ դէտ ակն հայէր ըմդ ծովն ու՛մդ գետին:
 Եւ արտասուաց զայտիւքն հոսեալ գողտրիկ շար
 Հիմինալով կըրծիւք, ոտիւք դողդոջուն
 Առնոյր ի ձեռս ըզքըմարն
 Եւ մուագէր. Վա՛շ երամի
 Որ զլամջս ի տէգ մատուցէք գոռ թըշնամուոյն,

Per amor di costei ch' al Sol vi diede;
 Voi che la Grecia cole, e il mondo ammira.
 Nell' armi e ne' perigli
 Qual tanto amor le giovanette menti,
 Qual nell' acerbo fato amor vi trasse?
 Come si lieta, o figli,
 L' ora estrema vi parve, onde ridenti
 Correste al passo lacrimoso e duro?
 Parea ch' a danza e non a morte andasse
 Ciascun de' vostri, o a splendido convito:
 Ma v' attendea lo scuro
 Tartaro, e l' onda morta;
 Nè le spose vi foro o i figli accanto
 Quando su l' aspro lito
 Senza baci moriste e senza pianto.
 Ma non senza de' Persi orrida pena
 Ed immortale angoscia.
 Come lion di tori entro una mandra
 Or salta a quello in tergo e si gli scava
 Con le zanne la schiena,
 Or questo fianco addenta or quella coscia;
 Tal fra le Perse torme infuriava
 L' ira de' greci petti e le virtute.
 Ve' cavalli supini e cavalieri;

Ան սէր՝ ոյր զաչսդ երաց ի լոյս արիւննի.
 Հելլադա զծեզ պաշտէ ուաշխարհ կայ ի սքանչ:
 Ըզմորափիթիթ միտսըդ դեռ
 Ո՞ր այմքամ սէր յայդ վարեաց զէմս ու ի զմբաղ,
 Ո՞ր սէր ի բախտ ըզծեզ մըղեաց ամնըւէր:
 Ի՞նչըր ծեզ ա՛յդքամ ուրախ
 Թուեցաւ յետիմ ժամն, ո՛վ որդեակք, զ՛ ի ժըմխտ
 Ընթացարուք զողջալի երթմ ապառուս:
 Գո՛գ ի կաքաւ կամ ի խրախունս մեծախան
 Գըմայր ամծնիւր ոք ի ծէծջ, ո՛չ բմաւ ի մահ.
 Այլ տարտարոս ծեզ մըթիմ
 Ու ալիք մեռեալք մըմայիմ.
 Ո՛չ ամուսնիք հուպ առ ծեզ, ո՛չ տղայ մանկունք
 Միմջ ի դըծմէ յայն ափունս
 Ի համբուրից և յարտասուաց զուրկ ամկայք:
 Բայց ոչ և զուրկ Պարսից վրիժուց դըծըմդակ
 Ու ամմեռ ցաւոց վըշտագիմ:
 Զոր օրիմակ առիւծ ի ցլուցն երամակ
 Է՛ զ՛ ի քամակն ոստմու միում, զողմ այլում
 Պեղէ ձըրծէ ժամեօք խիստ,
 Է՛ զի զայս կողմ ատամացէ, է՛ զայն զիստ.
 Այսպէս մոլեալ մըրըկէր ի գունդըս Պարսից
 Ցասումն հելլէն կըրծից, եռամդն աշխուժից:
 Աստ երիկարք վերելակօքըն տապաստ,

Vedi intralciare ai vinti
 La fuga i carri e le tende cadute,
 E correr fra' primieri
 Pallido e scapigliato esso tiranno;
 Ve' come infusi e tinti
 Del barbarico sangue i greci eroi,
 Cagione ai Persi d' infinito affanno,
 A poco a poco vinti dalle piaghe,
 L' un sopra l' altro cade. Oh viva, oh viva;
 Beatissimi voi

III Mentre nel mondo si favelli e scriva.

Prima divelte, in mar precipitando,
 Spente nell' imo strideran le stelle,
 Che la memoria e il vostro
 Amor trascorra o scemi.

La vostra tomba è un' ara; e qua mostrando
 Verran le madri ai parvoli le belle
 Orme del vostro sangue. Ecco io mi prostro,
 O benedetti, al suolo,

E bacio questi sassi e queste zolle,
 Che fien lodate e chiare eternamente
 Dall' uno all' altro polo.

Deh foss' io pur con voi qui sotto, e molle
 Fosse del sangue mio quest' alma terra:

Ամէ պարտեալոց ըմդ դտըմ խոջ կառք և վրամք
 Յապշոպ փախուստն ահասաստ,

Ուր 'մդ առաջինում ի սուր սլաց
 Գիսաճապաղ քսերքսէս ճեպէր մահազոյն.

Եւ ամդ մերկեալ ի տոգորս
 Խրժականի արեամմ՝ հեղէմ դիցագումք,
 Պատճառք ամբաւ տարակուսի պարսկայնոյն,
 Ի խոցուածոց տակաւ ընկճեալք և մըկումք
 Ամկամին մի զմիով: Կեցջի՛ք, օ՛մ, կեցջի՛ք

Ո՛ղ երամեակ դուք հոգիք,
 Յորչափ յաշխարհս յայս կեցցեմ խօսք և կամ գիր:
 Նախ առաջիմ՝ խըլեալք սուգեալք յամյատակ
 Ծով՝ շառաչմամբ աստեղք ի խորս ամդ շիջցին,
 Ապա թէ ձեր յիշատակ

Կամ սէր՝ լըռեմ կամ մուղինն:
 Գերեզման ձեր սեղան է սուրբ՝ ուր եկեալ
 Մարց՝ ըզըքմաղ ցուցցեմ զարեանդ ըզմըշմար՝
 Որդւոց իւրեանց: Դմ առտ ամկեալ ի խոմարհ
 Յերկիր, հոգիք դուք օրհմեալ,
 Համբուրեմ զգուղծս այս և ըզվէմս ապալեր,
 Որ ի պատուի լիցին յաւէժ ուամուանիք

Ի քեռուէ ի քեռու:
 Վա՛շ իմձ թէ 'մդ ձեզ արդեօք ի ծոց հողոյս աստ
 Եւ ի՛մ արիւն թամայր սիրում զայս երկիր.

Che se il fato è diverso, e non consente
 Ch'io per la Grecia i moribondi lumi
 Chiuda prostrato in guerra,
 Così la vereconda
 Fama del vostro vate appo i futuri
 Possa, volendo i numi,
 Tanto durar quanto la vostra duri.

Այլ թէ հրամանք բաշխից հաճիմ ոչ ըմդ բաստ՝
 Վասն հելլադայ զականողիս մահակիր
 Փակել ամկեալ ի մարտի,
 Օ՛ն, գէթ համբում ամօթեաճ
 Երգչի ձերուս՝ առ ապագայս կարիցէ
 Ակմարկելով դից կամաց՝
 Տեւել բաւել ցորչափ և ձերդ բաւիցէ:

CANTO NOTTURNO

DI UN PASTORE ERRANTE DELL' ASIA (2)

Che fai tu, luna, in ciel? dimmi, che fai,
Silenziosa luna?
Sorgi la sera, e vai,
Contemplando i deserti; indi ti posi.
Ancora non sei tu paga
Di riandare i sempiterni calli?
Ancor non prendi a schivo, ancor sei vaga
Di mirar queste valli?
Somiglia alla tua vita
La vita del pastore.
Sorge in sul primo albore
Move la greggia oltre pel campo, e vede
Greggi, fontane ed erbe;

ԵՐԳ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՈՎՈՒԻ ՄԻՈՅ ԱՍԻԱՅԻՈՅ

2 Ի՞նչ գործ է քո, լուսին, ասած գիշերկին
Գործես, լուսնեակ դու լռեմ:
Ծագիս գըմաս յերկրումն
Ջըմնել զամայս, և դադարիս հոսակ հանգչիս:
Դեռ ևս իցե՞ք քեզ սիրուն
Երթեկեկ յաւէժական ըմդ ուղիս:
Ո՞չ յափրացար դեռ ևս. իցե՞ս կաթոգին
Կալ պըշմուղ դեռ յայս հովիտս:
Նոյն մըմամակ և հովուին
Կեանք է կեանք քոց, լուսին:
Վաղ քաջ ըմդ այգն ելանէ
Եւ զհօտն ի դաշտ վարեալ՝ անդէմ տեսանէ
Խաշիմս, աղբերս, դալարիս:

ՔԵՐԹ. ԼԷՈՐԱՐԴԵԱՅ

2

Poi stanco si riposa in su la sera:

Altro mai non ispera.

Dimmi, o luna: a che vale

Al pastor la sua vita,

La vostra vita a voi? dimmi: ove tende

Questo vagar mio breve,

Il tuo corso immortale?

Vecchierel bianco, infermo,

Mezzo vestito e scalzo,

Con gravissimo fascio in su le spalle,

Per montagna e per valle,

Per sassi acuti, ed alta rena, e fratte,

Al vento, alla tempesta, e quando avvampa

L'ora, e quando poi gela,

Corre via, corre, anela,

Varca torrenti e stagni,

Cade, risorge, e più e più s'affretta,

Senza posa o ristoro,

Lacero, sanguinoso; infin ch'arriva

Colà dove la via

E dove il tanto affaticar fu volto:

Abisso orrido, immenso,

Ov'ei precipitando, il tutto obblia.

Vergine luna, tale

վաստակաքեկ համզչի ապա 'նդ երեկոյս,

Եւ չունի ամլ իմիք յոյս:

Աստ, լուսիմ, զի՞նչ օգուտ

չովուին իւր կեանք, և քեզ՝ քոյդ:

Աղէ ասա ո՛ւր դիմէ

Այս թափառումն իմ հակիրճ,

Եւ ճեմք ամամհդ ընթացից:

Ծեր ալևոր, ապիկար

Կիսամերկեալ, բոկագմաց,

Ընդ ծանրակիր բեռամբ կըրեալ ի խոնարհ,

Դիմէ 'նդ լերինս և ընդ սորս,

Ընդ խիճըս սուր, ընդ խոր աւազս և մացառս,

Ի հողմ, մըրըիկ և յարփւոյն շոյս հրախաղաց

Եւ սառուցացն ընդ ցուրտ կոյտ,

Թասեալ սուրայ ի վազս իւր,

Կըտրէ զհեղեղս և զեղտիւր,

Գըթէ, յառնէ և ճեպ տայ և՛ս շուտափոյթ,

Չըտալով իւր դուլ կամ դիւր,

Պատառոտեալ, արիւնոտ, միմչ հուսկ ուրեմն

չասանէ անդր ուր ուղւոյն

Դէմք շըրջեցան և տաժամեացն այն ամհում:

Վին ահաւոր, ամյատակ,

Ուր թաւալեալ մոռամայ զըմաւ բովանդակ:

Ա՛յ կուսագեղ դու լուսիմ

È la vita mortale.

Nasce l'uomo a fatica,
 Ed è rischio di morte il nascimento.
 Prova pena e tormento
 Per prima cosa; e in sul principio stesso
 La madre e il genitore
 Il prende a consolar dell'esser nato.
 Poi che crescendo viene,
 L'uno e l'altro il sostiene, e via pur sempre
 Con atti e con parole
 Studiosi fargli core,
 E consolarlo dell'umano stato:
 Altro ufficio più grato
 Non si fa da parenti alla lor prole.
 Ma perchè dare al sole,
 Perchè reggere in vita
 Chi poi di quella consolar convenga?
 Se la vita è sventura,
 Perchè da noi si dura?
 Intatta luna, tale
 È lo stato mortale.
 Ma tu mortal non sei,
 E forse del mio dir poco ti cale.
 Pur tu, solinga, eterna peregrina,

Մոյմ այս եմ կեանք մահացունիմ:
 Ծնմանի մարդ է յերկունս
 Եւ ծնունդըմ իւր է վըտանգի է մահուան:
 Կըրէ տանջանս, մեղութիւնս
 Նախ առաջին. և ի սկըզբամ իսկ անգամ
 Ամղէմ և հայր իւր և մայր
 Ըզմա սփոփեն վասն այնորիկ զի ծըմաւ:
 Ի զարգամալ հասակին
 Քաջալերին, և յայմմհետէ անդադար
 Եթէ արդեամբք, թէ բամիւք
 Ջանամ լինել իւր թիկունք,
 Եւ փոփոգեմ ըզմա 'մը սլայմամ մարդկային.
 Հաճոյագոյմ ալ ըսպաս
 Ծնողը առ որդեակս իւրեանց երբեք ոչ տանին:
 Այլ հիմ է լոյս տալ արփւոյմ,
 Հիմ խնամարկել առ ի կեալ
 Ոյր վասն ըզմոյմ հարկ ըսփոփել հուսկ ղիցի:
 Թէ կեանք իցեմ չուառութիւն
 Էր առ ի մէնջ ժուժիցի:
 Ամբիծ և ջիմջ դու լուսմեակ,
 Այս մահացուաց է վիճակ:
 Այլ մահացու ոչ ես դու,
 Եւ գուցէ չէ իմջ քեզ զիմոց բանից փոյթ:
 Դու իսկ, պանդուխտդ յաւէժակամ, մեմունհի'դ,

Che si pensosa sei, tu forse intendi,
 Questo viver terreno,
 Il patir nostro, il sospirar, che sia;
 Che sia questo morir, questo supremo
 Scolorar del sembiante,
 E perir dalla terra, e venir meno
 Ad ogni usata, amante compagnia.
 E tu certo comprendi
 Il perchè delle cose, e vedi il frutto
 Del mattin, della sera,
 Del tacito, infinito andar del tempo.
 Tu sai, tu certo, a qual suo dolce amore
 Rida la primavera,
 A chi giovi l'ardore, e che procacci
 Il verno co' suoi ghiacci.
 Mille cose sai tu, mille discopri,
 Che son celate al semplice pastore.
 Spesso quand'io ti miro
 Star così muta in sul deserto piano,
 Che, in suo giro lontano, al ciel confina;
 Ovver con la mia greggia
 Seguirmi viaggiando a mano a mano;
 E quando miro in cielo arder le stelle,
 Dico fra me pensando:

Որ եսդ այդքամ մտախոհ գիտես դու գուցէ.
 Թէ մեր կեանքադ երկրառիթ.
 Վըշտըմբեր կիրքս և հեծուլիւմ զի՛նչ իցէ.
 Զի՛նչ մեռանելւ այմ մեր, և զի՛նչ այմ յետիւմ
 Այլագունել պատկերին,
 Եւ կորընչել յերկրէ, մընալ թափուր սին
 Յըմդեկակցաց մերոց սիրուն ընկերաց:
 Եւ դու քաջիկ մըտառես
 Զհաւակս իրաց, և զարգասիս տեսանես
 Զերեկորին և զայգուն,
 Ըզլուռ, զյաւէժ ժամանակին ըզգնացից,
 Գիտես ըստոյզ առ ո՛ր քաղցրիկն իւր ի սէր
 Ծիծաղիցի զարունմ այմ.
 Ո՛ւմ տապ ի դէպ, և զի՛նչ օգուտ սարսուսեր
 Հայթայթէ սառըն ձմերան.
 Գիտես դու բիւր իրս, և ի վեր բիւրս համես
 Որք անմատոյցք են առ հովիւ պարզամիտ:
 Ստէպ ի պըշմուլս իմ ի քեզ
 Միմչ կաս լըռիկ յանապատիս վերայ դիւր
 Ոյս ի սահմանս երկնից խառնի ծիրմ հեռի-
 Եւ կամ յորժամ ըմդ հօտիս
 Յուղի անկեալ ոտմ ոտմ ըզհետ ինձ լինիս,
 Եւ միմչ յերկինս հայիմ ըզըոց աստեղաց,
 Յամծմ իմ ասեմ մըտայոյզ,

A che tante facelle?
 Che fa l'aria infinita, e quel profondo
 Infinito seren? che vuol dir questa
 Solitudine immensa? ed io che sono?
 Così meco ragiono: e della stanza
 Smisurata superba,
 E dell' innumerabile famiglia;
 Poi di tanto adoprare, di tanti moti
 D'ogni celeste, ogni terrena cosa,
 Girando senza posa,
 Per tornar sempre là donde son mosse;
 Uso alcuno, alcun frutto
 Indovinar non so. Ma tu per certo,
 Giovinetta immortal, conosci il tutto.
 Questo io conosco e sento,
 Che degli eterni giri,
 Che dell'esser mio frale,
 Qualche bene o contento
 Avrà fors' altri; a me la vita è male.
 O greggia mia che posi, oh te beata,
 Che la miseria tua, credo, non sai!
 Quanta invidia ti porto!
 Non sol perchè d'affanno
 Quasi libera vai;

Առ ի՞նչ այդքան բոցք և լոյս:
 Զի՞նչ պարզութիւնդ խոր և ամալ, զի՞նչ գործեմ
 Օղք անսահման, և միմուծիւնս այս անծայր
 Զի՞նչ կամիցի լինել, և զի՞նչ ես իցեմ:
 Այսպէս ըմդ իս խօսիմ: Եւ այն վեհալայր
 Խորան շքեղ և անծիր,
 Եւ ընտանիքն յաճախութեամբն անհամար.
 Այնքան գործեան հուսկ, այնքանի և շարժուածք
 Մէջ երկմային և երկրաւոր մէջ իրաց
 Որ անհամգիստ զամ ի հիւ
 Ի դառնալ ամղը ուստ միանգամ շարժեցան,
 Յի՞նչ պէտս իցեմ, ո՞ր արդիւն
 Ընծենիցեմ ի միտ առնուլ ոչ բաւեմ.
 Այլ դու զհամայն գիտես, ամմահ օրիորդ:
 Զայս ես ըզգամ իրագէտ,
 Թէ ի պտուտիցդ այդ յաւէտ,
 Եւ զաղփաղփում յիմ անծնէմ
 Գուցէ բարիս կամ հաճոյս
 Այլ ոք զբացէ. ինծ կեանք համակ չարիք եմ:
 Ո՛վ տաւաղեալ, հօտդ իմ, ո՛հ քեզ երամի՛
 Որ հիքութեան քոյին գուցէ չես հըմուտ.
 Բերեմ մախանծ քեզ քանի՛:
 Ոչ թէ միայն զի թախիծք
 Առ քեզ չունին երբեք մուտ,

Ch'ogni stento, ogni danno,
 Ogni estremo timor subito scordi;
 Ma più perchè giammai tedio non provi.
 Quando tu siedì all'ombra, sopra l'erbe,
 Tu se' queta e contenta;
 E gran parte dell'anno
 Senza noia consumi in quello stato.
 Ed io pur seggio sopra l'erbe, all'ombra,
 E un fastidio m'ingombra
 La mente, ed uno spron quasi mi punge
 Sì che, sedendo, più che mai son lunge
 Da trovar pace o loco.
 E pur nulla non bramo,
 E non ho fino a qui cagion di pianto.
 Quel che tu goda o quanto,
 Non so già dir; ma fortunata sei.
 Ed io godo ancor poco,
 O greggia mia, nè di ciò sol mi lagno.
 Se tu parlar sapessi, io chiederei:
 Dimmi: perchè giacendo
 A bell'agio, ozioso,
 S'appaga ogni animale;
 Me, s'io giaccio in riposo, il tedio assale?
 Forse s'avess'io l'ale

Եւ կամ զի վիշտք աղետից
 Բնաւ ահաւիտք քեզ մոռացօմք լինին փոյթ,
 Այլ առաւել զի զգաս դու ոչ իմէ ծամծրոյթ:
 Ի հովամուշ միմէ մակաղիսդ ի սիզի
 Ի համգըստեան ես և գոհ,
 Եւ ըզմեծ մասըմ տարւոյ
 Ի տաղտկութեանց զերծ գոլով ա՛յդպէս զըլես-
 Եւ ես մըստիմ ըմդ հովամեաւ ի մարգիմ
 Այլ ծամծիր զմիտս իմ ունի,
 Եւ գո՛գ մըտրակ իմէ խըթէ զկողս իմ ուժգիմ,
 Միմէ զի 'համգէիս իմ իսկ լինի 'նծ ամհըմար
 Գըտամեւ դիւր կամ դադար:
 Այլ ըղծամամ իմիք ոչ,
 Եւ ցայս վայր ոչ կացին պատճառք ինծ ողբոց:
 Յի՞մէ վայելես կամ ո՛րքամ
 Զուռիմ ասել, բարեբաստիկ ես սակայն.
 Իսկ իմ վայելք խուռ իմէ եմ,
 Ո՛վ հօտդ իմ, ւո՛չ ըմդ այս ևեթ տըրտըմջեմ.
 Կայր հարցանել ինծ, թէ խօսել հմար էր քեզ,
 Ասա, վասն է՞ր միմէ այդպէս
 Կայ յամծին դիւր և ամգործ՝
 Համգչի համայն կենդանի,
 Եւ յիս՝ կողմնեալս ի դիւր տայ զըոհ յափրութիւն:
 Իմ թ' էին թւք ի թիկունս

Da volar su le nubi,
 E noverar le stelle ad una ad una,
 O come il tuono errar di giogo in giogo,
 Più felice sarei, dolce mia greggia,
 Più felice sarei, candida luna.
 O forse erra dal vero,
 Mirando all'altrui sorte, il mio pensiero:
 Forse in qual forma, in quale
 Stato che sia, dentro covile o cuna,
 È funesto a chi nasce il dì natale.

Առ ի սլամալ 'դ ամպս ի վեր,
 Եւ մի առ մի թըլել ըզբոյլս աստեղաց,
 Կամ զերդ որոտ սարէ ի սար թափառել,
 Գուց' երանեակ ևս էի, ո՛րք քաղցր իմ հօտ,
 Գուց' երանեակ ևս էի, ո՛ր ջիմջ լուսնեակ:
 Ի ճըշմարտէմ կամ ի տար
 Միտք իմ շըրջիմ՝ պիշ ի մըտիմ ամդը այլոց.
 Եւ կամ յո՛ր ձև կամ դադար
 Թէ գտամիցի ոք՝ ի բայոց կամ յորրոց՝
 Ի մահագոյժ ում ծնամիմ՝ օր իւր ծնըմդոց:

IL SABATO DEL VILLAGGIO

Lea donzelletta vien dalla campagna,
In sul calar del sole,
Col suo fascio dell'erba; e reca in mano
Un mazzolin di rose e di viole,
Onde, siccome suole,
Ornare ella si appresta
Dimani, al dì di festa, il petto e il crine.
Siede con le vicine
Su la scala a filar la vecchierella,
Incontro là dove si perde il giorno;
E novellando vien del suo buon tempo,
Quando ai dì della festa ella si ornava,
Ed ancor sana e snella
Solea danzar la sera intra di quei
Ch'ebbe compagni dell'età più bella.

ՇԱԲԱԹ ԳԻՒՂԱԿԱՆ

Գայ հասանէ օրիորդիկն ի դաշտէն
Ընդ խոմարհել արփեմոյն,
Խուրձ ի թիկիմ խոտեղէմ,
Ի ձեռին փումջ մանիշակաց և վարդից,
Որով վաղիւ՝ յօր տօմի,
Զոր առ օրէնս իւր ունի,
Պըմնել ըզկուրծս իւր և ըզհերս համդերծի:
Ընդ դրացուհիս միտ առնու
Ցաշտիմանս անդ սամդղոց պառաւն ի մանել,
Դէմ յամդիմամ՝ ուր սուզիմ ցոլքմ արևու:
Զըրոյցս ի մէջ արկեալ զկայտառ իւր տիոց,
Երբ ի տօմուտ աւուրս պըմնու իւր կազմէր,
Եւ ժիր դեռ ևս և առոյգ
Ընդ երեկոյս խառնիլ ի պար սովոր էր
Ընդ համատիս չըքմաղագեղ հասակին:

Già tutta l'aria imbruna,
 Torna azzurro il sereno, e tornan l'ombre
 Giù da' colli e da' tetti,
 Al biancheggiar della recente luna.
 Or la squilla dà segno
 Della festa che viene;
 Ed a quel suon diresti
 Che il cor si riconforta.
 I fanciulli gridando
 Su la piazzuola in frotta,
 E qua e là saltando,
 Fanno un lieto romore:
 E intanto riede alla sua parca mensa,
 Fischiano, il zappatore,
 E seco pensa al di del suo riposo.
 Poi quando intorno è spenta ogni altra face
 E tutto l'altro tace,
 Odi il martel picchiare, odi la sega
 Del legnaiuol, che veglia
 Nella chiusa bottega alla lucerna,
 E s' affretta e s' adopra
 Di fornir l'opra anzi il chiarir dell'alba.
 Questo di sette è il più gradito giorno.
 Pien di speme e di gioia:

Արդէն իսկ օդը մըլթագոյն,
 Պարզըն դառնայ լինի կապոյտ, և ըստուերը
 Բըլըոց, տամեաց երկայնին
 Ի շող պայծառ լուսնեկին:
 Ահա վանգիւն զամզակի
 Զեկեալ հասնալն ազդէ տօն.
 Յորոյ ի գամչ գոգջիր, օ'ն
 Սփոփին և սիրտը ի ծոցի:
 Մատաղերամ մանկըտոյն
 Պար՝ ի փոքրիկն հրապարակ
 Ոստուցեալ յայսկոյս և յայն
 Բառնայ զըւարթ աղաղակ.
 Ամուստ և բրողն ի պարկեշտիկն իւր սեղան
 Դարձ առնէ սոյլ ի բերան,
 Յամձն իւր մտախոհ յօր մօտալուտ հանգըստեան:
 Հուսկ երբ ճրագումը այլ ամենայն շիջանին
 Եւ լըռէ այլն ամենայն,
 Լըսես զկոփիւն մըրճոյ, զճիւսան ըզխիզար,
 Որ ի փակեալ կըրպակի
 Տըքնի ամբում ակամբ ի լոյս ճըրագի,
 Եւ հապճեպէ, դընէ գուն
 Յամգ համել զգործն՝ արծակեալ չև ծայրս այգում:
 Յեօթանց ամտի հաճոյագոյնն է այս օր
 Ի յոյս, ի խիմդ պատարուն.

Diman tristezza e noia
Recheran l'ore, ed al travaglio usato
Ciascuno in suo pensier farà ritorno.

Garzoncello scherzoso,

Cotesta età fiorita

È come un giorno d'allegrezza pieno,

Giorno chiaro, sereno,

Che precorre alla festa di tua vita.

Godi, fanciullo mio; stato soave,

Stagion lieta è cotesta.

Altro dirti non vo'; ma la tua festa

Ch'anco tardi a venir non ti sia grave.

Վաղիւ տաղտուկ, տըրտմութիւն
Վերբերցնեմ ժամք, և ի վաստակ իւր սովոր.
Դարձ անմիջէ իւրաքանչիւր ոք մըտօք:

Բերկըզըզարթ պատանեակ,

Ծաղկափըթիթդ այդ հասակ

Է իբրև օր մի խրմուղեամբ թաթաղում,

Օր ջիմջ պայծառ և յըստակ,

Որ կարապետ տօմի կեմացդ ընթանայ:

Խրախացիր, ո'վ մանուկ. վիճակ անուշակ

Է զուարթագինդ այդ հասակ:

Ջայլ իմչ ասել կամիմ ոչ. տօմ քո սակայն

Մի՛ քեզ թուիցի ծամըր թէ գայ անագամ:

IL PASSERO SOLITARIO

D' in su la vetta della torre antica,
Passero solitario, alla campagna
Cantando vai finchè non more il giorno;
Ed erra l'armonia per questa valle.
Primavera dintorno
Brilla nell'aria, e per li campi esulta,
Sì ch' a mirarla intenerisce il core.
Odi greggi belar, muggire armenti;
Gli altri augelli contenti, a gara insieme
Per lo libero ciel fan mille giri,
Pur festeggiando il lor tempo migliore:
Tu pensoso in disparte il tutto miri;
Non compagni, non voli,
Non ti cal d'allegria, schivi gli spassi;
Canti, e così trapassi

Ծ Ի Տ Ն Մ Ի Ա Յ Ն Ո Ի Կ

Ի վաղեմի աշտարակիմ դիտակէ,
Ծեմասէր ծիտ, ի դաշտ կոյս
Երգ ի բերամ մընչես՝ աւուր միմչ կայ դէռ.
Եւ քաղցր հըմչումը գոտւտաւդ ըզշուրջ Թւածեմ:
Շուրջամակի գարնայնոյմ
Ժըպիտք ըմդ օդ փայլակեմ, խիմղք յարտորայս,
Որոց ի դէտ գելամի սիրտ ի փըղծուկ:
Լըսես բառաչս հօտից, բըմչիմս ամդէոց.
Եւ այլ ճըմճղուկը գոհք՝ ըզմիմեամբք յելեւի
Ընդ դաշտմ արծակ երկմից ի բիւր հիւս և մամ
Ըզգեղեցիկիմ իւրեանց տօնեմ ժամամակ.
Դու մեկուսի մտախոհ հայիս ըմդ բըմաւ.
Դու զըմկերաց, Թըռչանաց
Եւ զբերկրութեանց ամփոյթ՝ ատեաս ըզբօսանս.
Նուագես, և սյսպէս զըլես

Dell'anno e di tua vita il più bel fiore.

Oimè, quanto somiglia

Al tuo costume il mio! Sollazzo e riso,

Della novella età dolce famiglia,

E te german di giovinezza, amore,

Sospiro acerbo de' provetti giorni,

Non curo, io non so come; anzi da loro

Quasi fuggo lontano;

Quasi romito, e strano

Al mio loco natio,

Passo del viver mio la primavera.

Questo giorno ch'omai cede alla sera,

Festeggiar si costuma al nostro borgo.

Odi per lo sereno un suon di squilla,

Odi spesso un tonar di ferree canne,

Che rimbomba lontan di villa in villa.

Tutta vestita a festa

La gioventù del loco

Lascia le case, e per le vie si spande;

E mira ed è mirata, e in cor s'allegra.

Io solitario in questa

Rimota parte alla campagna uscendo,

Ogni diletto e gioco

Indugio in altro tempo; e intanto il guardo

Ջգեղեցկագեղ ծաղիկ կեանացդ և զտարւոյմ:

Բա՛րէ, քանի՛ մըմանեմ

Քոյոցդ՝ իմ քարք: Հըրճուամք և ծաղը երեսաց՝

Նորափըթիթ ամաց քաղցրիկ ամոխախք,

Եւ հարազատըդ դու առոյգ տիոց, սէ՛ր,

Դառն հեծութեամ թառամչ աւուրց հմացելոց,

Ըզժէմջ իմ չիք փոյթ, և զվասնէրմ ոչ գիտեմ,

Նա՛մ, գոգ, խուսեմ իսկ ի ծէմջ.

Գոգ մեմակեաց և մըթդեհի

Ի հայրենի բնիկ երկրիս

Անցուցանեմ զաւուրց իմոց ըզգարում:

Ջօրս այս որ արդ երեկորիմ տայ տեղի,

Ի մերս աւամ տօմախըմբել սովոր եմ:

Ըմդ պարզ երկիմ լըսես զամչիւմ զամգակի,

Լըսես յաճախ փայթմունս երկաթ եղեգամց,

Ոյց բումբք հըմչեմ յազարակաց յազարակս:

Արկեալ ըզգեստ տօմական

Ծաղկեալ հասակըմ տեղւոյմ

Թողեալ ըզտունս, սըփուի յորդոր ըմդ ուղիս-

Տայ և առնու քաղցր ակմարկիս և խայտայ:

Իսկ ես մեմիկ առաշոգ

Ի մեկուսի ելեալ ի կողմ իմջ դաշտիմ,

Բմաւ ըզքօսամս և ըզխաղ

Այլում թողում պատհի. զաչս իմ ահա

Steso nell'aria aprica
Mi fere il Sol che tra lontani monti,
Dopo il giorno sereno,
Cadendo si dilegua, e par che dica
Che la beata gioventù vien meno.

Tu, solingo augellin, venuto a sera
Del viver che daranno a te le stelle,
Certo del tuo costume
Non ti dorrai; che di natura è frutto
Ogni vostra vaghezza.
A me, se di vecchiezza
La detestata soglia
Evitar non impetro,
Quando muti questi occhi all'altrui core,
E lor fia voto il mondo, e il dì futuro
Del dì presente più noioso e tetro,
Che parrà di tal voglia?
Che di quest'anni miei? Che di me stesso?
Ahi pentirommi, e spesso,
Ma sconsolato, volgerommi indietro.

Ծաւալեալ յօդն արփեմի,
Խոցէ արև, և հեռաւոր ի լերինս
Գեղածիծաղ յետ աւուր
Իջեալ ամհետ լինի, գոգցես ասելով
Թէ երջանիկ ծաղիկ հասակն ամցամէ:
Դու, մեծակեաց թըռչմիկ, հասեալ յերեկոյ
Կենաց՝ զոր քեզ տայցեն աստղունք՝ արդարեւ
Ըմդ քոյդ պայամդ այդ կելոյ
Ոչ ստըըջացիս, զի բըմութեամ է պըտուդ
Բերումն ըղծից ձեր համայն:
Այլ թէ զառամ ես ալեաց
Ի գարշելն իւր սեմոց
Ոչ կարացից խուսափել,
Յորժամ աչկունքս այս մըթացին յայլում սիրտ
Ու աշխարհ թափուր կացցէ մոցին, և տաղտուկ
Նւ խաւարչտին օրն հանդերձեալ քամ զմերկայն,
Զի՞նչ ինձ թուիցին իղծք այսգոյն,
Զի՞նչ շար ամացս իմոց, և զի՞նչ ես ինքնին:
Ո՛հ, զըղջացայց, և յաճախ
Ամմըխիթար սակայն, դարձայց ի թիկունս:

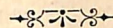

NELLE NOZZE
DELLA SORELLA PAOLINA

Poi che del patrio nido
I silenzi lasciando, e le beate
Larve e l'antico error, celeste dono,
Ch'abbella agli occhi tuoi quest'ermo lido,
Te nella polve della vita e il suono
Tragge il destin; l'obbrobriosa etate
Che il duro cielo a noi prescrisse impara,
Sorella mia, che in gravi
E luttuosi tempi
L'infelice famiglia all'infelice
Italia accrescerai. Di forti esempi
Al tuo sangue provvedi. Aure soavi
L'empio fato interdice
All'umana virtude,
Nè pura in gracil petto alma si chiude.

Ի ՀԱՐՍԱՆԻՍ
ՔԵՌ ԻԻՐՈՒՄ ՊԱՒԼ ԻՆԵԱՅ

Ըզըռութիւն բունկան թողեալ զհայրենին,
Մինչ յերջանել ուրուականաց զքեզ ի տար՝
Եւ ի հմաւամբ պատրանաց, տուրք երկնային,
Որ զամայս զայս աչացդ առնէ գեղապար,
Զքեզ ի կենաց անդր ի փոշի և շրշուկ
Քարշեմ հրամանք. ադէ դու, քոյր իմ, ուսի՛ր
Զմախատալից պայման կենացս այս անշուք.
Զոր մեզ ամգութ երկմից կընքեաց մախ վըճիւռ.
Զի յաւելուլ դառն ուի տըխուր անուրց շարս
Կայ քեզ թըշուառ տոհմն ի թըշուառն Դտալի:
Հայթայթեսջիր արեամբ՝ արի հզօր տիպարս:
Ամագորոյն ճակատագիր խիթալի՝
Զլացալ մարդկան արութեամ զսիւք զուարթարար.
Եւ ոչ ի թոյլ սիրտ՝ սեռն ոգի բնաւ ծածկի:

O miseri o codardi
 Figliuoli avrai. Miseri eleggi. Immenso
 Tra fortuna e valor dissidio pose
 Il corrotto costume. Ah! troppo tardi,
 E nella sera dell'umane cose,
 Acquista oggi chi nasce il moto e il senso.
 Al ciel ne caglia: a te nel petto sieda
 Questa sovr'ogni cura,
 Che di fortuna amici
 Non crescano i tuoi figli, e non di vile
 Timor gioco o di speme: onde felici
 Sarete detti nell'età futura:
 Poichè (nefando stile
 Di schiatta ignava e finta)
 Virtù viva sprezziam, lodiamo estinta.
 Donne, da voi non poco
 La patria aspetta; e non in danno e scorno
 Dell'umana progenie al dolce raggio
 Delle pupille vostre il ferro e il foco
 Domar fu dato. A senno vostro il saggio
 E il forte adopra e pensa; e quanto il giorno
 Col divo carro accerchia, a voi s'inchina.
 Ragion di nostra efate
 Io chieggo a voi. La santa

Կամ վատասիրտ ծըմցիս որդիս կամ թըշուառս.
 Թըշուառս յաւէտ ըմտրեա. խըտիր ամազին
 Ընդ քաջութիւն ու 'մդ բախտ արկին բարք վատթար:
 Որ՝ ծըմանին այսօր, եղունկ, ամազան
 Եւ մարդկութեան կեանաց յերեկ կոյս խոնարհ՝
 Ստանայ զշարժումն իւր և յաւէտ զգայարան:
 Երկնից այդ խնամք. կալ զայս ի խորս ամդ կըրծոց՝
 Գեր ի վերոյ քան զուշ մըտացդ այլ համակ՝
 Մի՛ սիրելիս բախտին ամեն քեզ որդւոց,
 Մի՛ սին յուսոյ կամ երկեղի մըշտակ,
 Զի երջանիկըս ծայնեսչիք առ յապայմ.
 Քամզի (ամա՛րգ բարք ազգի վատ և կեղծիկ)
 Զլաւն ամգոսմեալ կեանօք՝ գովեմք յետ մահուան:

Ոչ խում ի ձէնջ, կամայք, յուսան հայրենիք.
 Ոչ ի կորամս ի վնաս զարմի մարդկան զուր
 Քաղցր ի շողիւն բըբացդ այտի լուսաբեր՝
 Ընծեռեցաւ առ ձեզ սանձիկ զհուր և սուր.
 Խորհի գործէ զգօմն և արիւն 'ստ հատոյս ձեր.
 Եւ զոր իմչ բմաւ ի հիւ կառացմ աստուածեան
 Լոյս ցերեկի պատէմ՝ առ ձեզ խոնարհին:
 Համարս ի ձէնջ խըմդրեմ դարձու ընդ պայման.
 Բոց եռամդեան առոյգ տիոց անդրստին՝

Fiamma di gioventù dunque si spegne
 Per vostra mano? attenuata e franta
 Da voi nostra natura? e le assonnate
 Menti, e le voglie indegne,
 E di nervi e di polpe
 Scemo il valor natio, son vostre colpe?

Ad atti egregi è sprone
 Amor, chi ben l'estima, e d'alto affetto
 Maestra è la beltà. D'amor digiuna
 Siede l'alma di quello a cui nel petto
 Non si rallegra il cor quando a tenzone
 Scendono i venti, e quando nembi aduna
 L'olimpo, e fiede le montagne il rombo
 Della procella. O sposi,
 O verginette, a voi
 Chi de' perigli è schivo, e quei che indegno
 È della patria e che sue brame e suoi
 Volgari affetti in basso loco pose,
 Odio mova e disdegno;
 Se nel femminile core
 D'uomini ardea, non di fanciulle, amore.
 Madri d'imbelle prole
 V'incresca esser nomate. I danni e il pianto
 Della virtude a tollerare s'avvezzi

Չե՞օք շիջաւէտ ուրեմն ի սպառն խաւարի,
 Չե՞օք մըլաղեալ լուծանի մերըս բնութիւն,
 Չե՞ր են վըմաս՝ միտք թըմբեւալ, իղձք չարժանի,
 Եւ զիրկ ի ջլաց ու ի մտոյ բըմիկմ արութիւն:

Վեհ համղիսից զըրգիւ է սէր արդարեւ,
 Եւ զեղ վարժիչ է զերագոյն տարփանաց.
 Մէր լըքամէ զոգի թափուր ի դերև
 Ում ոչ ի լամջս իւր կայտոէ սիրտ խըմդագգեաց՝
 Յորժամ ի կազ գամ իջանեն հողմունք խեռ,
 Յորժամ գամպրոպըս գուհարէ Ուխտոս,
 Եւ մըրըրկին ցըմցէ թըմդիւն զսար և լեռ:
 Առ ձեզ՝ կուսանք, առ ձեզ՝ հարստունք դեռաբոյս,
 Որ խուսափէն ի վըտամգաց անափետ,
 Որ ամարժամ առ հայրենին է աշխարհ,
 Որ ըզտեմչամս իւր և զըղձից հոյլս ումպէտ՝
 Ի ստորաքարշ դըմէ յանարգ իմէ ի վայր,
 Ատելութիւն առ ձեզ գըտցէ զըզուանաց.
 Լոկ թէ ի սիրտ անդ մամկամարդ ջերմ հոայր
 Մէր այրական և ոչ քըմքուշ զեղունաց:
 Ծամըր թուեսցի ձեզ կոչիւ վատ որդւոց մայր.
 Զարիականըս թող ուսցի սերունդ ձեր
 Տամիւ զվըտանգս և զհեծութիւն կամակար,

La stirpe vostra, e quel che pregia e cole
 La vergognosa età, condanni e sprezzi;
 Cresca alla patria, e gli alti gesti, e quanto
 Agli avi suoi deggia la terra impari.

Qual de' vetusti eroi

Tra le memorie e il grido

Crescean di Sparta i figli al greco nome;

Finchè la sposa giovanetta il fido

Brando cingeva al caro lato, e poi

Spandea le negre chiome

Sul corpo esangue e nudo

Quando e' reddia nel conservato scudo.

Virginia, a te la molle

Gota molcea con le celesti dita

Beltade onnipossente, e degli alteri

Disdegni tuoi si sconsolava il folle

Signor di Roma. Eri pur vaga, ed eri

Nella stagion ch' ai dolci sogni invita,

Quando il rozzo paterno acciar ti ruppe

Il bianchissimo petto,

E all' Erebo scendesti

Volonterosa. A me disfiore e scioglia

Vecchiezza i membri, o padre; a me s' appresti,

Dicea, la tomba, anzi che l' empio letto

Եւ զոր յարգէմ և պաշտէ դարս այս եպեր՝
 Յամգոսմութիւն դիցէ, գրեսցէ արհամարհ.
 Թող զարգասցի վասն հայրենեաց և ըզվենն
 Ուսցի զհամդէս գործոց, և զոր առ հաս իւր
 Պարտի շրմորհս ունիլ երկիր համօրէն:

Ջերդ դիցազանց յուշս ի հրուչակ հիմաւոր
 Յամուսն հեղէմ՝ Սպարտայ որդիք աճէին,
 Դեռաբուսիկ մինչև հարսին ըզսիրուն
 Կապել զմիջով զերկաթըն սուր մըտերիմ,
 Եւ զամարիւն ըզլերկ մարմնով ամդ մորուն,
 Մինչ դառնայր գայր յեց ի վահանն անկապուտ,
 Փարեալ ապա զհերս իւր սըփուէր սեւաթոյր:

Գեղ գերազօր՝ յերկմամատուսս իւր ըզքոյղ
 Ջայտ, Վիրգինէ, զքընքուշ՝ գործէր քաղցրհամբոյր.
 Ու ամմըխիթար իշխանն հռովմայ՝ խելայել
 Ընդ սիգապանծ արհամարհանսըդ տըխրէր.

Էիր էիր դու մազելի շմորհագեղ,
 Եւ ի վարուն քաղցր հրազոց կենսասէր,
 Յորժամ ըզքո՝ բիրտ հայրենին պողովատ՝
 Պայծառ ըզկուրծսըդ պատանեաց ձիւնագոյն.
 Գոհ կամակար ի դժոխս իջիր մըթապատ,
 Չայնելով՝ հայր իմ, զառամեալ պառուլիւն
 Թո՛ղ ծաղկընկէց թարշամեսցէ զամուսն իմ,
 Թո՛ղ փութասցի առ իս մահուն դամբարան,

Del tiranno m'accoglia.
E se pur vita e lena
Roma avrà dal mio sangue, e tu mi svena.

O generosa, ancora
Che più bello a' tuoi di splendesse il Sole
Ch'oggi non fa, pur consolata e paga
È quella tomba cui di pianto onora
L'alma terra nativa. Ecco alla vaga
Tua spoglia intorno la romulea prole
Di nova ira sfavilla. Ecco di polve
Lorda il tiranno i crini;
E libertade avvampa
Gli obbliviosi petti; e nella doma
Terra il marte latino arduo s'accampa
Dal buio polo ai torridi confini.
Così l'eterna Roma
In duri ozi sepolta
Femmineo fato avviva un'altra volta.

Եւ մի՛ 'մկալցի զիս յամբարիշտ ամկողիմ
Բըռնաւորն այն. աղէ դու հմար զիս, ըսպան,
Թէ շումն չնովմայ և կեամք գայցիմ յարեմէս:
Ո՛ր դու վեհամծըմ գեղունիդ, թ' եւ այսօր
Ոչ իբր յաւուրըս քոց կեմաց՝ արփիմ մեզ
Պայծառաշող փայլէ, սակայն գոհ ամբողբ
Եւ ի սփոփանըս կայ շիրիմն այն յաւէտ,
Ջոր արտասուօք պատուէ չըքնաղն հայրենիք:
Տե՛ս, մոր ցասման բոց զհոովմուլեան վառէ զմետ՝
Շուրջ պար առեալ զանշումն մարմնովդ գեղեցիկ:
Ահ՛ ի փոշւոջ թաւալին հերք գոռոզիմ,
Եւ յամխուլ կուրծս ազատութիւն բորբոքէ.
Եւ ի մըկում երկրի դըժմէ Մարտ լատին
Միմն ցըհրակէզն ի մոռլ ծագաց ուզմ կարգէ:
Այսպէս յաւերժն չնովմայ՝ թաղեալ դառն յամբողբ,
Ճակատագիր կամացի տայ կեանքս մոր:

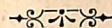

LE RICORDANZE

Vaghe stelle dell' Orsa, io non credea
Tornare ancor per uso a contemplarvi
Sul paterno giardino scintillanti,
E ragionar con voi dalle finestre
Di questo albergo ove abitai fanciullo,
E delle gioie mie vidi la fine.
Quante immagini un tempo, e quante fole
Creommi nel pensier l' aspetto vostro
E delle luci a voi compagne! allora
Che, tacito, seduto in verde zolla,
Delle sere io solea passar gran parte
Mirando il cielo, ed ascoltando il canto
Della rana rimota alla campagna!
E la lucciola errava appo le siepi
E in su l' aiuole, sussurrando al vento

Յ Ո Ւ Շ Ք

Չըքմաղ աստղունք Մայլիմ, ես ո՛չ կարծէի
Դառնալ պըշմուլ այսրէմ ի ծեղ, զերդ երբեմն՝
Ի հայրենիմ սիմէ շողայիք բուրաստամ,
Եւ անկամեւ զբամիւք ընդ ծեղ 'դ պատուհանս
Օթեանիս այս ուր կեցի տղայ մանուկ,
Եւ ուր զխընդից իմոց տեսի զկատարած:
Քամի՛ պատկերս, քամի՛ երբեմն առասպելս
Կերպարանացդ ըստեղծ ի միտս իմ տեսիլ
Եւ մըմանեացդդ լուսալիր վառ ջահից,
Մինչ լուռ և մումջ բազմեալ յերկիր դալարուտ
Մովոր էի զցայգոյմ գըլել ըզմեծ մասն
Ակըմկառոյց յերկինս՝ ի լուր կեղերջեց
Մըմըմջելոյ գորտոյմ ի դաշտն հեռաւոր:
Եւ փոստուայն շուրջ ըզգամգովք, զակօսիւք
Յածէր մուրը, շըշըմջելով ի հովի

I viali odorati, ed i cipressi
 Là nella selva; e sotto al patrio tetto
 Sonavan voci alterne, e le tranquille
 Opre de' servi. E che pensieri immensi,
 Che dolci sogni mi spirò la vista
 Di quel lontano mar, quei monti azzurri,
 Che di qua scopro, e che varcare un giorno
 Io mi pensava, arcani mondi, arcana
 Felicità fingendo al viver mio!
 Ignaro del mio fato, e quante volte
 Questa mia vita dolorosa e nuda
 Volentier con la morte avrei cangiato!

Nè mi diceva il cor che l'età verde
 Sarei dannato a consumare in questo
 Natio borgo selvaggio, intra una gente
 Zotica, vil; cui nomi strani e spesso,
 Argomento di riso e di trastullo,
 Son dottrina e saper; che m'odia e fugge,
 Per invidia non già, che non mi tiene
 Maggior di sè, ma perchè tale estima
 Ch'io mi tenga in cor mio, sebben di fuori
 A persona giammai non ne fo segno.
 Qui passo gli anni, abbandonato, occulto,
 Senz'amor, senza vita; ed aspro a forza

Ըմդ քաղցրաբոյր ուղիս, ըմդ սոցս անտառին,
 Եւ հընչէին ըմդ հայրենին մարդակօք
 Պէսպէս բարբառք ու ամենով ըսնաւոր ծառայից:
 Եւ որպիսի՛ զարթոյց խոկմունս յիս ամբաւ,
 Զի՛նչ անուշակ շըմչեաց երագս յիս՝ տեսիլ
 Բացականի ծովուն, լերամցն այն կապոյտ՝
 Զոր տեսամեմս աստի, և զոր խորճէի
 Հատամնիլ օր մի հմարելով ի կեանս իմ
 Գաղտնի աշխարհս, երանութիւնըս թաքուն:
 Անգէտ իմոյ բախտին, մըւագըս քանի՛
 Գոյր իմծ ըզկեանս իմ զայս ցաւոտ և զթափուր
 Փոխամակել յօժարակամ ըմդ մահու:

Եւ ոչ ասէր սիրտ թէ զհասակս իմ դալար
 Դատապարտեալ էի խամրել ի ըմիկս յայս
 Աւան վայրի՝ ի խան գրոհի անուսոյ,
 Ոյր վասն ուսումն և գիտութիւն եմ անուանք
 Օտար, և ստէպ պատճառք ծաղու, քըրքանաց.
 Որ աւելոց յինէն ելեալ ատեայ զիս.
 Ոչ առ խամդալ, զի ոչ գրէ զիս մեծ քամ զիմքն.
 Այլ զի կարծէ ունիլ և իմ ի սըրտիս
 Վարկ զայդպիսի, թէպէտ և ոչ բնաւ ունեք
 Տայցեմ մըշամ յոխորտամաց արտաքուստ:
 Գըլեմ զաւուրս բարձի թողի աստ յանխուլս
 Զուրկ ի սիրոյ և ի կեանաց, և բըռնի

Tra lo stuol de' malevoli divengo:
 Qui di pietà mi spoglio e di virtudi,
 E sprezzator degli uomini mi rendo,
 Per la greggia ch' ho appresso: e intanto vola
 Il caro tempo giovanil; più caro
 Che la fama e l' allor, più che la pura
 Luce del giorno, e lo spirar: ti perdo
 Senza un diletto, inutilmente, in questo
 Soggiorno disumano, intra gli affanni,
 O' dell' arida vita unico fiore....

Յաչաղկոտացս ի մէջ լինիմ դառն և դեզ-
 ան զլաւութիւն, ըզգուծ յանձնէ մերկացեալ
 Արհամարհող թուեցուցանեմ զիս մարդկան
 Յաղագս հօտին որ զիմ կըմի. և սակայն
 Արբուն տիոց թըռչի սիրո՛ւն ժամանակ,
 Սիրուն ի վեր քան ըզհամբաւ, զսարդեմիս,
 Քան ըզվըճիտ լոյս արւիկեմույն, քան ըզշունչ.
 Կորուսանիմ ըզքեզ ամպարտ և յումպէտս
 Ի բնակարանս յայս վայրեմի, յանձկութիւնս,
 Ո՛վ ցամաքուտ կեմաց միակ դու ծաղիկ:...

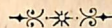
LA VITA SOLITARIA

La mattutina pioggia, allor che l'ale
Battendo esulta nella chiusa stanza
La gallinella, ed al balcon s'affaccia
L'abitator de' campi, e il Sol che nasce
I suoi tremuli rai fra le cadenti
Stille saetta, alla capanna mia
Dolcemente picchiando, mi risveglia;
E sorgo, e i lievi nugoletti, e il primo
Degli augelli susurro, e l'aura fresca,
E le ridenti piagge benedico....

Talor m'assido in solitaria parte,
Sovra un rialto, al margine d'un lago
Di taciturne piante incoronato.
Ivi, quando il meriggio in ciel si volve,
La sua tranquilla imago il Sol dipinge,

ԿԵԱՆՔ ՄԵՆԱԿԵԱՅ

Առաւօտուն ամօրն՝ յորժամ ըզթես իւր
Բարախէ հաւմ ի խիմդ ի փակմ հաւալոց,
Ու ի լուսամուտ ամզըր դիմէ դաշտին բմակ,
Եւ մորածագ արփին ըզցոլսմ երերում
Հարկամէ 'մդ շիթսմ ամկեալս, մեղմիկ բախելով
Ըզդուում հիւղիս, զարթուցամէ զիս ի քնոյ.
Եւ յարուցեալ՝ զամպոց ծըւէմս մամր և թոյլ
Եւ ըզմախկինմ հաւուց հրծծիւմ և զօղմ հով
Եւ զծիծաղկոտմ օրհմաբամեմ ես զափումս.....

Է զի մըստիմ՝ մեկուսաբար առանծիմմ
Ի սարաւամդ ուրեք առ ափըմ լընի
Պըսակելոյ շուրջամակի լռիմ տըմկովք:
Ուր՝ միջօրէմ յորժամ յերկինս առմէ դարձ՝
Ըզխաղաղիկ դէմս իւր արև մըկարէ,

Ed erba o foglia non si crolla al vento,
 E non onda increparsi, e non cicala
 Strider, nè batter penna augello in ramo,
 Nè farfalla ronzar, nè voce o moto
 Da presso nè da lunge odi nè vedi.
 Tien quelle rive altissima quïete;
 Ond' io quasi me stesso e il mondo obbligo
 Sedendo immoto; e già mi par che sciolte
 Giaccian le membra mie, nè spirto o senso
 Più le commova, e lor quiete antica
 Co' silenzi del loco si confonda....

O cara luna, al cui tranquillo raggio
 Danzan le lepri nelle selve; e duolsi
 Alla mattina il cacciator, che trova
 L'orme intricate e false, e dai covili
 Error vario lo svia; salve, o benigna
 Delle notti reina. Infesto scende
 Il raggio tuo fra macchie e balze o dentro
 A deserti edifici in su l'acciaro
 Del pallido ladron ch' a teso orecchio
 Il fragor delle rote e de' cavalli
 Da lungi osserva o il calpestio de' piedi
 Sulla tacita via; poscia improvviso
 Col suon dell' armi e con la rauca voce

Եւ կամ ամշարժ ի հոլմոյ խոտ և տերև,
 Եւ ո՛չ ալիք ծօծեն, ճըպուռն ոչ ճուրնչէ,
 Եւ ոչ թռռչմիկ թօթափէ զթևս ի թըփի,
 Եւ ո՛չ թըրթռէ թիթեռն և ո՛չ ծայմ կամ շարժ
 Ի լուր կամ տես գայ ի հեռուստ կամ մօտոյ:
 Զափումսըմ գայմ ունի ամդորը ամվըրդով.
 Ուր իմ բազմեալ ամշարժ զոգցես գըլխովին
 Զիս և զաշխարհ ի մոռացօմս արկամեմ,
 Եւ թուիմ ամդամքս ընդարմացեալ ամըզգայ
 Զոր ոչ ևս այլ ոգի կամ միտք շարժեսցէ:
 Ոյց ընդ լուսեան տեղոյն շփոթի ամդորը հիմ:....

Ո՛ր՛կ անուշակ լուսին, յոյր ցոլս հեզամազ
 Նապաստակաց պարէ ծահուկն ի մայրիս,
 Ու ՚մդ այգն ի սիրտ որսորդին ցաւ հարկանի
 Զի գըտամէ զհիտսն աղամոլ և ստերիւր
 Եւ մոլորեալ յորջոց գըմայ զարտուղի.
 Ողջոյն ըմդ քեզ, ցայգոյն ղըշխոյդ բարերար:
 Մըղձկուտ ցոլամ մըշոյլքը ըմդ թուփս և ըմդ ժեռս
 Ըմդ շէնս ամայս՝ ի սուր հիմին դալկադէմ
 Որ կայմ յակճիւս լըսել լըռին ըմդ ուղիս
 Զամուտց շառաչ և կամ ձիոց ըզդըմդէն.
 Յեղակարծուց ապա զիմուց ի շաչիւն,
 Կերկերագոչ ծայմիւ՝ դիմօք ղըժըմդակ
 Մառուցամէ ահիւ ըզսիրտ ամցորդին,

E col funereo ceffo il core agghiaccia
 Al passeggiar, cui semivivo e nudo
 Lascia in breve tra' sassi. Infesto occorre
 Per le contrade cittadine il bianco
 Tuo lume al drudo vil, che degli alberghi
 Va radendo le mura e la secreta
 Ombra seguendo, e resta, e si spaura
 Delle ardenti lucerne e degli aperti
 Balconi. Infesto alle malvage menti,
 A me sempre benigno il tuo cospetto
 Sarà per queste piagge, ove non altro
 Che lieti colli e spaziosi campi
 M'apri alla vista. Ed ancor io soleva,
 Bench'innocente io fossi, il tuo vezzoso
 Raggio accusar negli abitati lochi,
 Quand'ei m'offriva al guardo umano e quando
 Scopriva umani aspetti al guardo mio.

Or sempre loderollo, o ch'io ti miri
 Veleggiar tra le nubi, o che serena
 Dominatrice dell'etereo campo
 Questa flebil riguardi umana sede.
 Me spesso rivedrai solingo e muto
 Errar pe' boschi e per le verdi rive,
 O seder sovra l'erbe, assai contento
 Se core e lena a sospirar m'avanza.

Զոր փոյթ ի խիցս անդ կիսամահ թողու մերկ:
 Լոյս քո սպիտակ ճառագայթէ չարաշուք
 Ընդ քաղաքաց զըռնհոս՝ յամարգ տարփածուն
 Որ առ որմովք իջևանաց քերհալ մօտ
 Հետավարէ 'նդ զամիսուլ ըստուերն, և ամղէն
 Զտեղի առնու յամօխն իւրում զարհուրեալ
 Տեսեալ լապտերս վառեալս և բաց պատուհանս:
 Տեսիլ քոյին՝ դրժմէ՝ մըտաց քրէիքուր,
 Ինձ փարելի է ցամգ յափուներս յայտոսիկ,
 Ուր ինձ զըւարթ պարզիս բըլուրս, դաշտս ամօխըս:
 Եւ ես սովոր էի՝ թէպէտ և ամօնդ՝
 Բասրել ի շէմս ըզհրաշագեղ քո մըշոյլս,
 Միմչ զիս բըբաց ըմծայէին մարդկայնոց,
 Եւ մարդկեղէն մերկանային յաչս իմ դէմս:

Արդ գովեցից ըզմոյնս՝ իցես թէպէտ դու
 Առագաստեալ ամպովք, թէպէտ լուսալիւր
 Եթերական դաշտին դըշխոյ իշխեցող՝
 Ի մարդկեղէնս յայս պըշմուցուս տըխուր կայս:
 Տեսանիցես ըստէպ զիս լուռ և միայն
 Փարեալ զմայրեօք՝ զդալարագեղ կամ զափամք,
 Խոտոց բազմեալ կամ ի վերայ՝ խմբամիտ
 Թէ սիրտ և ոյժ ինձ բաւեցնն ի հեծել:

NOTE

Pag. 8. (1) *Il successo delle Termopile fu celebrato veramente da quello che in essa canzone s' introduce a poetare, cioè da Simonide; tenuto dall' antichità fra gli ottimi poeti lirici, vissuto, che più rilevava, ai medesimi tempi della scesa di Serse, e greco di patria. Questo suo fatto, lasciando l'epitaffio riportato da Cicerone e da altri, si dimostra da quello che scrive Diodoro nell' undecimo libro, dove recita anche certe parole di esso poeta in questo proposito, due o tre delle quali sono espresse nel quinto verso dell' ultima strofe. Rispetto dunque alle predette circostanze del tempo e della persona, e d' altra parte riguardando alle qualità della materia per se medesima, io non credo che mai si trovasse argomento più degno di poema lirico, nè più fortunato di questo che fu scelto, o più veramente sortito, da Simonide. Perocchè se l'impresa delle Termopile fa tanta forza a noi, che*

ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՔ

Էջ 8 (1) . Աջող էլք թերմուպիլեայ հուսկեցան արգարե՝ որպէս զնի ի քերթուածի անդ՝ ի Սիմոնիդեայ յունէ . դասեալ ի հնոց ընդ ընտրելագոյն քնարերգակ քերթողս, կեցեալ՝ որ առաւել ևս հաւատարմացուցանէ՝ ի ժամանակս արշաւանաց Քսերքսի : Զայս՝ թող գտազանազերն յառաջ բերեալ ի Կիկերոնէ և յայլոց՝ է ցուցանել և բանիւք Գիողորի ի մետասանէրորդ զիրան, յորում տեղով յիշատակէ և բանս ինչ ի նմին քերթողէ յայս աղագս, յորոց զերկուս կամ զերիս եղեալ է իմ ի հինգերորդ տողի վերջնոյ տան : Առ ասացեալ հանգամանաբլ ժամանակի և անձին, և դարձեալ հայեցեալ առանձինն ի ընտթիւն նիւթոյն, ինձ թուի թէ յանհարիցն իցէ գտանել քան զայս՝ զիպողագոյն ևս օճառ քնարական քերթութեան, և ոչ բարեբաստագոյն քան զոր ընտրեցան և ել արգարե յաջողապէս ի գլուխ ի Սիմոնիդեայ : Զի եթէ ձեռնարկ թերմուպիլեայ պնքան հուր եռանդեան շնչէ ի սիրտս մեր՝ օտարացս գործելեաց նո-

siamo stranieri verso quelli che l'operarono, e con tutto questo non possiamo tenere le lacrime a leggerla semplicemente come passasse, e ventitre secoli dopo ch'ella è seguita; abbiamo a far congettura di quello che la sua ricordanza dovesse potere in un Greco, e poeta, e dei principali, avendo veduto il fatto, si può dire, cogli occhi propri, andando per le stesse città vincitrici di un esercito molto maggiore di quanti altri si ricorda la storia d'Europa, venendo a parte delle feste, delle maraviglie, del fervore di tutta un' eccellentissima nazione, fatta anche più magnanima della sua natura dalla coscienza della gloria acquistata, e dall'emulazione di tanta virtù dimostrata pur dianzi dai suoi. Per queste considerazioni, riputando a molta disavventura che le cose scritte da Simonide in quella occorrenza, fossero perdute, non ch'io presumessi di riparare a questo danno, ma come per ingannare il desiderio, procurai di rappresentarmi alla mente le disposizioni dell'animo del poeta in quel tempo, e con questo mezzo, salva la disuguaglianza degl'ingegni, tornare a fare il suo canto; del quale io porto questo parere, che o fosse maraviglioso, o la fama di Simonide fosse vana, e

լին, և այսու ամենայնիւ ոչ զօրեմք ունել զարտասուս յԼնթեանուն լոկ զանցս իրացն, և այն անդատին ի քսան և երկից զարուց հետէ՝ յորմէ այն գործեցաւ. ապա զո՞ր մըրիկ ոչ ունէր յարուցանել յիշատակ նորա ի յոյն ոք, և ի քերթող, և ի գլխաւորաց անտի, և անձամբ իսկ ականատես եղեալ անցիցն, խաղացեալ զնացեալ ընդ մի և նոյն քաղաքս յաղթականս բանակի կարի ստուարագունի քան զորս միանգամ ի գոգս իւրեանց ծրարիցեն վեպք անցից Նւրոպէի, ի Խրախ՝ ճանակից որ հանդիսից, հաղորդ զարմանալեաց, եռանդեան ողջոյն ազգի միւր պատուականագունի՝ նա և առաւել ևս գեղեցիկս գոռողացելոյ խելամոռութեամբ փառացն ստացելոց, և ի նախանձաւորութենէ արիազոյն շահատակութեանց ցուցելոց դուն մի յառաջ յիւրայոց անտի: Չայսոսիկ ածեալ իմ զմտաւ և կարի զժպատեհ իմն համարեալ զկորուստ քերթածացն այնուցիկ Սիմոնիդեայ, ոչ ժտեալ ինչ խրամակարկատ զտոյժըն զայն առնել, այլ իւրապարանս բաղձանաց՝ ջան ի գործ արկի նկարել ի միտս իմ զյայնժամու կերս հոգւոյ քերթողին, և յայս ապաստան՝ թող զանգուզութիւն հանձարոյն որ ի մեզ՝ զառնալ միւսանգամ յօրինել զերզն իւր, զորմէ զայս կարծիս ունիմ ի մտի, զի կամ հրաշահիւս իմն էր այն, կամ համբաւ Սիմոնիդեայ անտի, և քերթուածոյն կորուստ ոչ այնքան զառն:

gli scritti perissero con poca ingiuria. — Lettera a Vincenzo Monti premessa alle edizioni di Roma e di Bologna.

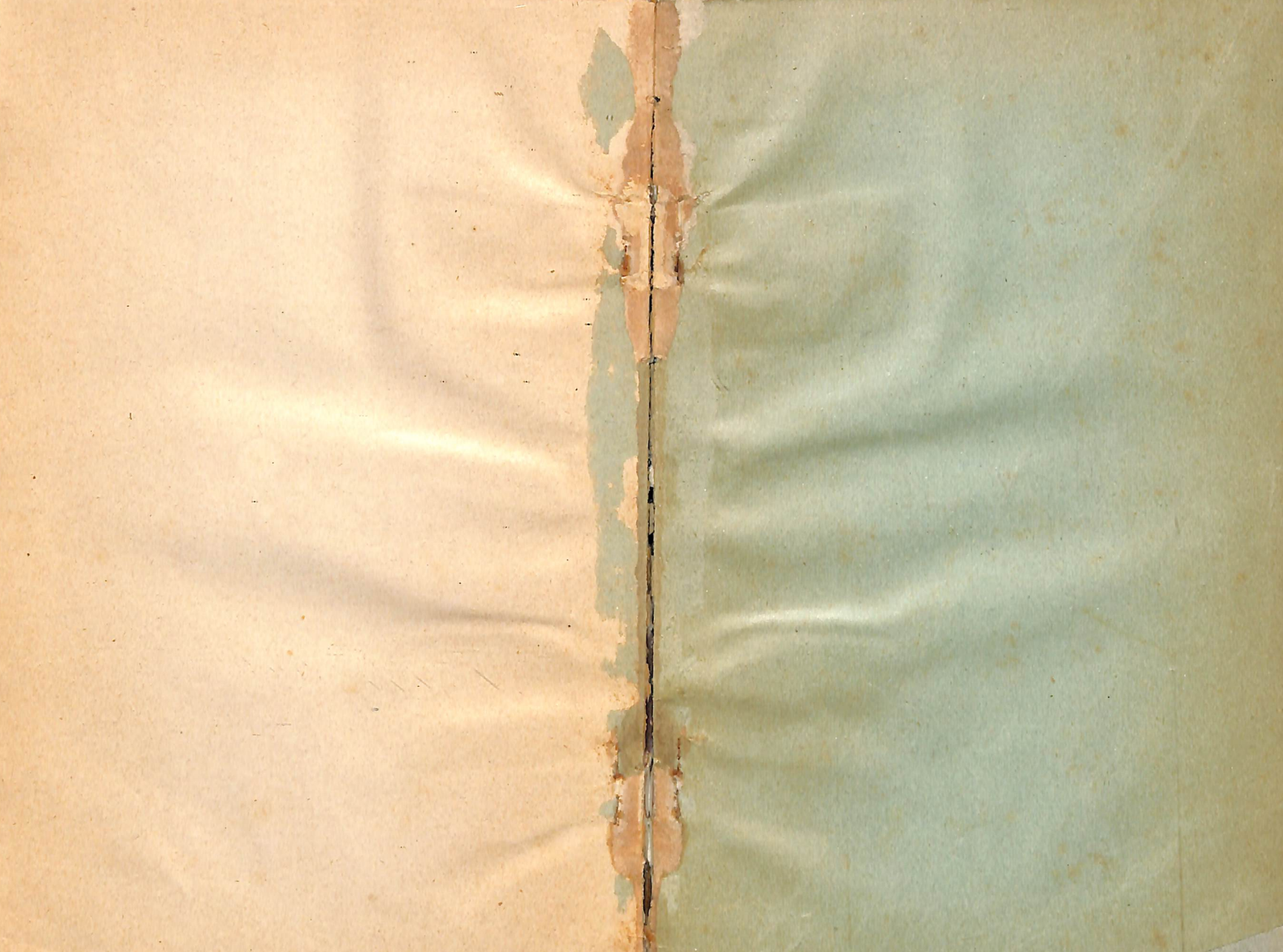
Pag. 16 (2) Plusieurs d'entre eux (parla di una delle nazioni erranti dell' Asia) passent la nuit assis sur une pierre à regarder la lune, et à improviser des paroles assez tristes sur des airs qui ne le sont pas moins. Il Barone di Meyendorff, Voyage d'Orenbourg à Boukhara, fait en 1820. appresso il giornale des Savans 1826, septembre p. 518.

Թուղթ առ Վինկ. Մոմտի, եղեալ ի սկիզբն հրատարակութեանց հռովմայ և բոլոմեայ:

Էջ 17 (2). Բազումք ի նոցանէ (խօսի զմիոյ ի Թափառայած ազգաց Ասիոյ) անցուցանեն զգիշեր նստեալ ի վերայ վիմի և հայեցեալք ընդ լուսին, ափ յափոյ ածելով Թափելով բանս տխրագինս՝ ի նուազս ոչ ինչ նուազ տրամազինս: Պարոմ Մէյէնտորֆ. Ուղևոր. յՈրէնբուրգայ ի Բուխարա, արարեալ ի 1820. յՕրագրի Գիտմոց 1826, սեպտեմբեր, էջ 518:

A beneficio dell'Orfanotrofio armeno,
fondato in Recanati

PREZZO 1 LIRA

Ի Նպաստ հայ Որբանոցի

Որ Ի Ռեքանատի

ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆԳ

2737

2013

